

Budapestre vonatkozó ujságcikkek

Szerző: *Kornai István*
Cím: *Pest-budai történelmi kiállítás*
Forrás: *Pesti Hírlap*

Bp.
(Hely)

1922. III 14
(Idő)

(Köt. v. füz.)

Osztályozás

Tárgy

655(064)

Hely

Idő

«1922»

Személy

Pest-budai történelmi kiállítás.

Budapest főváros a nemzet egy részének közvéleménye előtt vesztett abból a szeretetből és csodálatból, mellyel iránta még egy-két évtizeddel ezelőtt is az egész ország viselkedett. Az a csodálatosan gyors és szinte amerikai arányu nagyszabású fellendülés, mely az utóbbi félszázad alatt jellemezte, méltán nyerte meg az egész magyarság ragaszkodását és szeretetét. Európa összes városai közül Budapest az, mely aránylag legnagyobb haladást tett. Épületeiben — leszámítva néhány izléstelen bérházat, — városi házaiban, különösen nagyszabású középületeiben, iskoláiban, sőt a város külső részén emelt kiváló izlésű nyaralóiban nemcsak a merész vállalkozó szellem de legtöbb helyen az előkelő, nemes izlés is megnyilvánult. Kultur-épületei pedig valóságos palota-számba mennek. De a külső nagysággal és fényvel szinte vetekedett az a hatalmas belső átalakulás, mely különösen a magyar nyelvnek szinte láthatatlan módon történt teljes terfoglalásában megnyilvánult.

Még 1872-ben, amikor a két testvérváros egyesült, az akkori alig 300 ezer lakosságú fővárosban a népiskolákban a tanítás nyelve részben német volt. Hiszen alig egy évtizeddel mult el az a Bach-korszak, mely a negyvenes években örvendetesen megindult magyarosodást megállította, sőt visszavetette, a német nyelvet teljesen urrá emelte a két város minden intézményében.

Az akkori liberális kultuszminiszter, báró Eötvös József nem akarta miniszteri rendelettel a magyar nyelvet ráoktrojálni az új fővárosra, hanem ennek újonnan választott törvényhatósági közgyűlé-

sére bízta a nyelvkérdésnek elintézését. És Steiger Gyula, a svájci születésű német, aki itt megmagyarosodott, — s aki később a kormányának belvárosi képviselőjelöltje is volt, maga indítványozta, hogy a tanítási nyelv kizáróan magyar legyen, amit a közgyűlés óriási többséggel el is fogadott.

Tagadhatatlanul a főváros kitünően szervezett és hazafiás szellemű iskoláinak köszönhetjük első sorban a fővárosnak ezt a gyors megmagyarosodását. E mellett az erősen magyar szellemű sajtó, az akkori nagy fellendülésnek indult irodalommal, és a magyar színházak magas színvonalon álló művészetének együttes eredménye a nyelvben egészen és érzsében is tulnyomó részben megmagyarosodott Budapest.

Ami erősebb kizökkenés mutatkozott az utóbbi években, azt főként a borzalmas világháborúnak és az ennek nyomában szinte természetszerűen bekövetkezett általános felfordulásnak számlájára írhatjuk. Ezek az utóbbi évek tépázták meg némiképen a főváros erkölcsi tekintélyét. Amint azonban lassankint egyre inkább kezdünk visszaférni a béke rendes menetébe, a józanabb elemeknek annál inkább át kell látniok, hogy ez a főváros mégis csak a mienk, ez mégis csak Magyarország feltéve örzött, szeretett fővárosa, ahol minden nemzeti erőnek egyesülnie kell, mint a gyújtó tüveg gyújtópontjában a hősugaraknak.

A főváros iránt érzett ennek a jogos szeretetnek, a főváros iránt való meleg érdeklődésnek és a magyar kulturának nagy szolgálatot tesz az a történelmi kiállítás, mely Pest-Buda multját fogja feltárni a nagy közönség és a külföld előtt. A szeretethez legelső sorban is a megismerés szükséges.

Jól kell ismernünk azt, akit igazán szeretni akarunk.

E történelmi kiállítást a „Magyar Bibliophil Társaság“ kezdeményezésére a főváros támogatásával rendezik.

A Bibliophil Társaság tagjai, valamint más magángyűjtők mügyűjteményéből és a főváros kultur-intézményeinek a célra rendelkezésre bocsátott gazdag anyagából már eddig is váratlanul gazdag anyag került össze.

A fővárosra vonatkozó régi — úgy magyar, mint külföldi kiadásu — könyvek, különböző nyomtatványok, proklamációk, hatósági rendeletek, kéziratok, metszetek és képek már eddig is nagy számmal kerültek elő, melyek között nagy számmal fordulnak elő eddig teljesen ismeretlen történelmi adatok és különböző tárgyak Mátyás király idejétől kezdve a török hódoltság, Mária Terézia, József császár, majd a megújulás és a szabadságharc korszakán keresztül egészen az 50-es évekig. Ezek között szerepelnek olyan adatok is, melyekről többen tudomást szereztek, de mostanáig érthető okokból a nyilvánosság elé nem lehetett bocsátani.

A rendező bizottság, melynek élén dr. Kremmer Dezső könyvtári igazgató áll, felkéri azokat a mügyűjtőket is, kiknek Pest-Budára vonatkozó nevezetes tárgyaik vannak, de még ezeket nem bocsátották a kiállítás rendelkezésére, hogy ezt jelentsék be dr. Kremmer Dezső igazgatónak (Városi Könyvtár IV., Gróf Károlyi-utca. Telefon: 120—56.) A fővárosnak és a magyar nemzeti kulturának tesznek vele szolgálatot.

Kornai István.